

DATASKYDDSFÖRORDNINGEN OCH ARBETSRÄTT

Sören Öman

Tfn 08-654 94 62

soren@sorenoman.se, www.sorenoman.se



Bakgrund

2

- Dataskyddsdirektivet från 1995 genomfört genom personuppgiftslagen och registerförfattningar
- Lissabonfördraget har gjort det möjligt för EU att anta bestämmelser om dataskydd
- Kommissionens förslag i januari 2012
 - Många ändringar har gjorts
 - Över 4 000 ändringsförslag kom fram i EU-parlamentet
 - Överenskommelse december 2015
- Börjar tillämpas den 25 maj 2018
- Kompletteras av EU-direktiv för brottsbekämpande myndigheter

Omfattande dokument

- Från 3 sidor med principer från Europarådet till 88 sidor direkt tillämplig EU-text
 - ▣ 99 artiklar
 - ▣ 173 ingresspunkter
- Området har professionaliserats
 - ▣ Kräver numera expertkunnande
- Ökade byråkrati för personuppgiftsansvariga
 - ▣ Flera dokument och underrättelser
- Möjlighet till kraftiga administrativa böter
 - ▣ Upp till 20 miljoner EUR eller 4% av globala årsomsättningen
 - ▣ Även myndigheter ska kunna få böter (SOU 2017:39)

Förordningen – Huvuddrag

4

- Enhetlighet och rättssäkerhet
 - EU-förordningen är direkt tillämplig
 - Men medlemsstaterna får/ska i vissa fall anta kompletterande bestämmelser
- Tillsynen över bestämmelserna effektiviseras och görs mer enhetlig
 - Samråd och ömsesidig hjälp mellan tillsynsmyndigheter
 - Europeisk dataskyddsstyrelse
 - Tillsynsmyndigheten vid "huvudsakliga verksamhetsstället" huvudansvarig
- Utökade och nya rättigheter för registrerade
 - T.ex. rätten att bli bortglömd & uppgiftsportabilitet

Övergripande

5

- Många regler verkar i sak vara desamma som enligt PUL
 - ▣ Men de uttrycks mera ordrikt och detaljerat
 - ▣ "Extra allt" – Information och avtal om mera
 - Information, registerutdrag och personuppgiftsbiträdesavtal etc. måste kompletteras
- Personuppgiftsbiträden får utökat ansvar

Omfattande översyn i Sverige

6

- Personuppgiftslagen upphävs
 - Missbruksregeln i 5 a § personuppgiftslagen försvinner
- Svensk dataskyddslag föreslås vid sidan av dataskyddsförordningen (Prop. 2017/18:105) — I kraft 25/5 2018
- Brottdatalag föreslås komplettera registerförfattningar på det ”brottsbekämpande området”
- Alla registerförfattningar ses över (departementsvis)
- Drygt 11 000 sidor förarbetstext hittills...

Sören Öman

Rättslig grund

(10 § PUL – Art. 6)

7

□ **Samtycke (Art. 7 & 8)**

- Skriftligt samtycke ska vara tydligt och särskiljas från andra avtalsvillkor
- Samtycke för barn under 13–16 år (enligt medlemsstatens val) till webbtjänster ska ges eller godkännas av den som har föräldraansvaret
 - 13 år enligt 2:2 dataskyddslagen

□ **Avtal och vitala ("grundläggande") intressen** oförändrade

Rättslig grund

(10 § PUL – Art. 6)

8

- Medlemsstaterna ska i lag precisera **rättslig förpliktelse, allmänintresse och myndighetsutövning**
(Art. 6.3)
 - ▣ Syftet med behandlingen ska fastställas i nationell rätt
 - ▣ Lagstiftning måste uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas
 - ▣ Rättslig förpliktelse och allmänintresse kräver
 - Författning
 - Kollektivavtal
 - Beslut som meddelats med stöd av författning (2:3 & 4 dataskyddslagen)
 - ▣ Myndighetsutövning kräver författning (2:4 dataskyddslagen)

Rättslig grund

(10 § PUL – Art. 6)

9

- Myndigheter får inte i sin verksamhet använda **intresseavvägning**
 - ▣ Författningsstöd krävs
- Rätt att göra invändningar vid allmänt intresse, myndighetsutövning och intresseavvägning (art. 21.1)

Känsliga personuppgifter

(13–20 §§ PUL – Art. 9)

10

- Enligt personuppgiftslagen:
 - ▣ Uppgifter som rör hälsa eller sexualliv
 - ▣ Uppgifter som avslöjar
 - Ras eller etniskt ursprung
 - Politiska åsikter
 - Religiös eller filosofisk övertygelse
 - Medlemskap i fackförening
- Tillägg till definitionen (Art. 9.1)
 - ▣ Sexuell läggning
 - ▣ Genetiska uppgifter
 - ▣ Biometriska uppgifter för identifiering

Känsliga personuppgifter

(13–20 §§ PUL – Art. 9)

11

- De rättsliga grunderna är i huvudsak desamma (Art. 9.2)
 - ▣ Uttryckligt samtycke eller offentliggörande
 - ▣ Skydda någons grundläggande rättigheter när den registrerade inte kan lämna samtycke
 - ▣ Ideella organisationer
 - ▣ Rättsliga anspråk & domstolarnas dömande verksamhet
 - ▣ Hälso- och sjukvård och social omsorg (3:5 dataskyddslagen)
 - Tystnadsplikt krävs
 - ▣ Folkhälsoområdet
 - ▣ För arkiveringsändamål (3:6 dataskyddslagen),
forskningsändamål och statistikändamål (3:7 dataskyddslagen)

Känsliga personuppgifter

(13–20 §§ PUL – Art. 9)

- Medlemsstaterna får komplettera grunderna för viktiga allmänna intressen
 - Av **myndigheter**
 - I löpande text vid ärendehandläggning
 - När behandlingen av till myndigheten lämnade personuppgifter krävs enligt lag
 - I enskilda fall om det är absolut nödvändigt och inte kränkande (3:3 dataskyddslagen)
 - Men uppgifterna får inte användas som sökbegrepp (3:4 dataskyddslagen)
 - För att följa föreskrifter om bevarande och vård av **arkiv**
 - Bemyndigande för regeringen (3:8 dataskyddslagen)
 - Registerförfattningarna

Känsliga personuppgifter inom arbetsrätten Art. 9.2 b

- Behandlingen är nödvändig för att den personuppgiftsansvarige eller den registrerade ska kunna **fullgöra sina skyldigheter och utöva sina särskilda rättigheter inom arbetsrätten** och på områdena social trygghet och socialt skydd, i den **omfattning detta är tillåtet enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt eller ett kollektivavtal som antagits med stöd av medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder** som säkerställer den registrerades grundläggande rättigheter och intressen fastställs.

Känsliga personuppgifter inom arbetsrätten 3 kap.2 § dataskyddslagen

- Känsliga personuppgifter får med stöd av artikel 9.2 b i dataskyddsförordningen behandlas om det är nödvändigt för att den personuppgiftsansvarige eller den registrerade ska kunna fullgöra sina skyldigheter och utöva sina särskilda rättigheter inom arbetsrätten.
- Personuppgifter som behandlas med stöd av första stycket får **lämnas ut till tredje part** endast om det inom arbetsrätten finns en skyldighet att göra det eller om den registrerade uttryckligen har samtyckt till utlämnandet.

Behandling i anställningsförhållanden art. 88

- **Medlemsstaterna** får i lag eller i **kollektivavtal** fastställa **mer specifika regler** för att säkerställa skyddet av rättigheter och friheter vid behandling av anställdas personuppgifter i anställningsförhållanden, särskilt
- Dessa regler ska **innehålla lämpliga och specifika åtgärder** för att skydda den registrerades mänskliga värdighet, berättigade intressen och grundläggande rättigheter, varvid
- Varje medlemsstat ska **till kommissionen anmäla** de bestämmelser i sin lagstiftning som den antar i enlighet med punkt 1

Behandling i anställningsförhållanden ingressp. 155

- En medlemsstats nationella rätt **eller** kollektivavtal, inbegripet "verksamhetsöverenskommelser", får **föreskriva särskilda bestämmelser** om behandling av anställdas personuppgifter i anställningsförhållanden, särskilt

Brottsuppgifter

(21 § PUL – Art. 10)

□ **Brottsuppgifter** (21 § PUL – Art. 10)

- ▣ Detsamma som enligt PUL, men friande brottmålsdomar och administrativa frihetsberövanden tas bort från definitionen
- ▣ Myndigheter får behandla brottsuppgifter, men för enskilda kräv stöd i författning eller beslut i det enskilda fallet

Personnummer (Art. 87)

- Samma som enligt PUL (3:13 dataskyddslagen)
 - ▣ Uppgifter om personnummer eller samordningsnummer får behandlas utan samtycke endast när det är klart motiverat med hänsyn till ändamålet med behandlingen, vikten av en säker identifiering eller något annat beaktansvärt skäl
- Regeringen får meddela föreskrifter om i vilka fall behandling av personnummer är tillåten (3:14 dataskyddslagen)

Den registrerades rättigheter

- Information som ska lämnas självant
- Registerutdrag
- Rättelse
- Rätten att bli bortglömd (radering)
- Begränsning av behandling
- Rätten att göra invändningar
- Dataportabilitet
- Automatiserade beslut
- Möjligheter till begränsningar genom lagstiftning

Registrerades rättigheter

20

- "Om den registeransvarige kan påvisa att denne inte är i stånd att identifiera den registrerade, ska den registeransvarige om möjligt informera den registrerade om detta" (Art. 11.2)

Allmänt – Registrerades rättigheter

- **Tidsgränser för att tillhandahålla rättigheter** (art. 12.3 & 4)
 - ▣ Utan dröjsmål efter begäran
 - ▣ Senast inom **en månad**
 - ▣ Vid underrättelse om svårigheter inom en månad, kan man dröja ytterligare två månader, dvs. som längst **tre månader** från begäran
- **Information om utfallet av begäran** (art. 12.3 & 4)
 - ▣ Information ska lämnas om de åtgärder som vidtagits
 - ▣ Vidtas ingen åtgärd ska information om det och möjligheten till klagomål lämnas inom **en månad**
- **Underrättelse till mottagare** vid rättelse, radering eller begränsning av behandling (art. 19)
 - ▣ Den registrerade ska på begäran få reda på mottagarna

Information som ska lämnas självmant

- I stort samma system som enligt PUL (23–25 §§ PUL – Art. 13–14)
 - ▣ Skiljer mellan insamlande från den registrerade och andra fall
 - ▣ Sekretess går före (5:1 dataskyddslagen)
 - ▣ Tidpunkten för information preciseras
 - Normalt inom 1 månad när uppgifterna inte samlats in från den registrerade
- **Nyheter**
 - ▣ Flera upplysningar ska lämnas
 - ▣ **Information på förhand om ändamålet vid vidarebehandling för annat syfte** (art. 13.3 & 14.4)

Rättelse m.m. (28 § PUL – Art. 16–19)

- Rättelse delas upp i tre bestämmelser
 - ▣ **Rättelse** – Som enligt PUL men också **rätt till komplettering** av ofullständiga personuppgifter
 - ▣ **Radering** ("rätt att bli bortglömd") – I praktiken som enligt PUL
 - ▣ **Begränsning av behandling** – Motsvarar dagens "blockering", men är mer omfattande

Rätten att göra invändningar (art. 21)

- En allmän rätt till invändning gäller bara vid allmänt intresse, myndighetsutövning och intresseavvägning (art. 21.1)
 - ▣ Den registrerades skäl ska vägas mot skälen för behandling
 - "tvingande berättigade skäl"
 - ▣ Den personuppgiftsansvarige får efter invändningen inte längre behandla personuppgifterna
 - Fortsatt behandling dock tillåten för rättsliga anspråk
- Vid direkt marknadsföring
 - ▣ I stort sett som enligt PUL
- Vid behandling för vetenskapliga och historiska forskningsändamål och statistiska ändamål
 - ▣ Gäller inte om behandlingen är nödvändig för att utföra en arbetsuppgift av allmänt intresse

Skyldigheter

- **Inbyggt dataskydd i systemen & Dataskydd som standard** (Art. 25)
- Vid **gemensamt personuppgiftsansvar** krävs överenskommelse om var och ens ansvar (Art. 26)
- Mer måste anges i **personuppgiftsbiträdesavtalen** (Art. 28 & 29)
 - Skriftligt tillstånd för biträdet att anlita underbiträden
- Ett **eget register över behandlingar** måste normalt föras (Art. 30)
 - Anmälningsskyldigheten försvinner
- **Säkerheten** vid behandling – Ungefär som enligt PUL (Art. 32)

Skyldigheter

- **Anmäla personuppgiftsincidenter** (Art. 33 & 34)
- **Göra konsekvensbedömning på förhand** (Art. 35 & 36)
 - ▣ krävs vid behandling som sannolikt leder till hög integritetsrisk
 - ▣ Viss skyldighet till **förhandssamråd** med tillsynsmyndigheten
- **Utse dataskyddsombud** i vissa fall (Art. 37–39)